

ΦΙΛΕΡΓΟΣ

Σοφία Λαμπίση - Ιατρού

Διάλογος μητρός και θυγατρός

Φίλεργος, Κωνσταντινούπολη

τχ. 6 (Ιούνιος 1866), σ. 275-280

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

ΜΗΤΡΟΣ ΚΑΙ ΘΥΓΑΤΡΟΣ

ΜΗΤΗΡ.

(Πορευομένη μετὰ τῆς θυγατρὸς τῆς εἰς τὸν Κρήπου):

— ὦ! τί χαρμόσυνοι αὐγὴ;
ὄροτος παντοῦ μεγάλη!
Τὸ ἀηδόνι κελαδεῖ
τὸ καρδερῖνι ψάλλει.
Ἄνθη παντοῦ εὐόσσμα
ἔς τὰ ὄρη ἔς τὰς κοιλάδας,
τὸ θέρος τὸν χιτῶνά του
ρίχνει ἔς τὰς πεδιάδας!
Ὁ Ζέφυρος γλυκοφυσᾷ,
τὰ φύλλα ψιθυρίζουν,
καὶ τὰ βυάκια τερπυδῶς
ρέοντα μυρμυρίζουν.
Ἡ θάλασσα γαλήνιος,
ὁμοιάζει τὸ κρυστάλλι!
ὦ! τί ὠραία! τί λαμπρά
τῆς φύσεως τὰ κάλλη!
Τὸ πᾶν κοιμᾶται ἤρεμον!
ὄλοι ἐξηπλωμένοι
εὐρίσκονται ἔς τὰς κλῖνας των
γλυκὰ ἀναπαυμένοι.
Μόνη ἐσὺ, θυγάτριον,
τί ἔπαθες; εἰπέ μου;
Δὲν σ' ἐνθυμοῦμαι τὴν αὐγὴν
νὰ ἐξυπνᾷς ποτέ μου.

ΘΥΓΑΤΗΡ

— Ἄ! μητέρα μου, μὴν ἐρωτᾷς
τί ἔπαθα νὰ μάθης
Ἐχεις φιλόμουσον ψυχὴν
φοβοῦμαι μὴ συμπάθης.

Ἀπόψε ἐνθ' κοίτου μου
γλυκὰ ἀναπαυμένη,
εἰς τὰ βαθεῖα μετάνυκτα
ἔς τὸν δευτέρου δομένη,
μ' ἐφάνη ὅτι ἔβλεπα,
μητέρα, ἔς τὸ ὄνειρόν μου.

Μ' ἐφάνη . . . ναί ! ἀληθινὰ . . .

ἐν φάντασμα ἐμπρός μου,
καὶ μ' ἔλεγε μὲ γελαστόν
τὸ πρόσωπον καὶ στόμα

III « Ἀκόμα εἰς τὸ στῶμα ; »
« ἄδύνατον, φιλάτη μοι,
» νὰ γείνη προκομμένη
» ὅποια εἰς τὰ χαράγματα
» κοιμᾷτ' ἀναπαυμένη. »
Ξιππάσθηκα, ὦ μητέρα μου,
καὶ ἔκτοτε κομματί
δὲν ἠδυνήθην, πίστευσον
νὰ κλείσω τὸ ὄμματί.

ΜΗΤΗΡ

III Καλὰ τὸ λέγουν, θύγατερ !
« τῶν ἡμερῶν αἰσκήσεις,
» μᾶς φαίνονται εἰς ὄνειρον
» ὡς ἔλεγχος ἢ τέρψις. »

ΘΥΓΑΤΗΡ

— Ὅχι . . . Δὲν ἦτον ὄνειρον
διότι νά ! ἀκόμα,
ἔς τ' αὐτιά μου μένει ἑναυλὸν
τὸ τελευταῖον κόμμα.
Θυμοῦμαι, ναί, πῶς μ' ἔλεγε
προχθὲς ὁ δᾶσκαλός μας
ὅτ' ἡ αὐγὴ εἶν' ὁ τροχός
κι' ἀκόνη τοῦ νοός μας »
πλὴν δὲν θαρροῦσα ἀπ' αὐτὰ
ἐντύπων, καὶ τόσην
ἴστανε νὰ ἐξιπάζωσι
τὸν ἄνθρωπον στὴν στῶσιν.
Ἦ ! Πίστευσόν μοι, μητέρα μου,
τὸν πόδα στὸ χωρίον
ἐφέτος ἀφ' οὗ πάτησα,
δὲν ξέρω τί κι' ὅποιον,

δὲν μὲ ἀφίνει ἤτυχον,
καὶ ὡς ἀπληπισμένη
φοβοῦμαι μὴ ἀγράμματ' εἶ
πᾶντοτε θέλω μένει.

ΜΗΤΗΡ

— Ἐπαινετός ἡ ζήλος σου
καὶ ἡ φιλοτιμία,
Δὲν τῶλπιζα, ὦ θύγατερ !
Εὖγε τῇ ἀληθείᾳ !
Εὐχαριστῶ σε, οὐρανέ !
μεγάλῃ σου ἡ δόσις !
Εἶθε σοφὴν ὡς τὴν ποθῶ,
νὰ μὲ τὴν ἀξιόσης.

ΘΥΓΑΤΗΡ

— Καὶ σήμερον ἔξαφνίστικα . . .
πλέον δὲν ἠδυνήθην
νὰ κοιμηθῶ, ὦ μητέρα μου,
ἔσκηθην δὲ κι' ἐνδίοθον,
καὶ τοῦ Σωκράτους ἑπρότερον
τὸν μετὰ Ἀριστίππου,
Λόγον ἀφ' οὗ ἐπέρασα
(ἄξιον ὄντος τύπου)
τόσον ἐκατενύχθηκα.
πιστεύω, ἡ καρδιά μου
ὥστ' ἤρχισαν νὰ βέωσιν
εὐθὺς τὰ δάκρυά μου.
Κι' οὕτω μὴν ὑποφέρουσιν
μόνη μου νὰ κηθίσω
ἔτρεξα εἰς τὴν κλίνην σου
διὰ νὰ σ' ἐξυπνήσω.

ΜΗΤΗΡ

— Ἄ ! χαίρω, ὦ θύγατριν,
στὴν ἀγκαλιάν μου τρέξε.
Μὲ τὰ θερμά μου δάκρυα
τὰς παρειάς σου βρέξε.
Αὐτὸ εἶναι τὸ μάθημα
ὅπου τὴν [ἐβδομάδα
τὴν παρελθούσαν πήραμεν . . .
ἢ κάθε δὲ ἀράδα
πολὺ ἀξίζει κι' ἀρκετὰ
στὸν ὅστις εὐτυχῆσῃ

εἰς τὴν καρδίαν τῶν λέξεων
καλῶς νὰ παρεισδύσῃ.

ΘΥΓΑΤΗΡ

— Ἐγὼ ὅμως ἐνόησα
ὅλον τὸ νόημά του
ἐκστατικὴ δὲ ζεμεινα
στὸ θεῖον λόγιόν του,
καὶ ἀπορῶ τί ἄνθρωπον
τὸν ἔκαμεν ἡ φύσις !

ΜΗΤΗΡ

— Ὅντως σοφόν ! ὦ θύγατερ !
κι' αὐτὸ θὰ τὸ νόησῃς
μὲ τὸν καιρὸν πλὴν λείπεται
ἀκόμη τελευταῖον
νὰ ἐπιστήσῃς εἰς αὐτόν
τὸν νοῦν σου περιπέθειον.
Καὶ τότε θέλεις αἰσθανθῆ
τί θησαυρὸς κρυμμένος
μένει εἰς τὰ συγγράμματα
τῶν παλαιῶν σωσμένος.
Καὶ τί οὐράνιος σ' αὐτὰ
εὕρισκται σοφία,
καὶ πόσον πρέπει νὰ σκιρτᾷ
ἡ νεαρὰ καρδιά,
βλέπουσα τὸν ἀντάξιον
Ἑλληνικὸν μας γόνον
βαδίζοντα στὰ εὐγενῆ
ἴχνα, τὰ τῶν προγόνων.
Ζητοῦντα τὴν ἀνάρρωσιν
τῆς γλώσσας τῆς ἀρχαίας
καὶ ἤδη συμμορφόνοντα
αὐτὴν μετὰ τῆς νέας.

ΘΥΓΑΤΗΡ

— Ὁ μητέρα μου, εὐχαριστῶ
τὸ θεῖον καὶ δοξάζω
ὅτι μὲ κατηξίωσε,
πολλάκις τὸ θεομάζω
νὰ γεννηθῶ εἰς ἐποχὴν
καθ' ἣν πάλιν τὰ φῶτα

εἶναι ἐλπίς ν' ἀναστηθῶν
ἴσως κι' ὡσὲν καὶ πρῶτα.

ΜΗΤΗΡ

— Χωρὶς μεγάλῃν, θύγατερ,
πίστευσε δυσκολίαν
θὰ ἀναλάβωμεν κι' ἡμεῖς
τὴν παλαιὰν παιδείαν.
Ἐὰν εἰς τὰ συγγράμματα
τῶν παλαιῶν δοθῶμεν
στὴν ἐποχὴν τῶν παλαιῶν
ἀμέσως θὰ φανῶμεν.

— Ὁ ἐποχὴ τῶν παλαιῶν !
καὶ πῶς νὰ μὴ δακρῶσω
ὀπόταν τὴν ἐνθυμηθῶ
καὶ τὴν ἀναπολήσω.
Ἦ ! τί μεγάλος θησαυρὸς !
ὦ ! τί γλώσσα ὠραία !
Ἦ ! τί λαμπρὰ συγγράμματα !
πάντοτε εἶναι νέα . . .
εἶναι πηγαὶ αἰρέουσιν
τὸ μέλι καὶ τὸ γάλα.
Τὰ Πνεύματα τῶν παλαιῶν
τί ἐξοχα ! μεγάλα !
Ἦ γλώσσα ἡ Ἑλληνικὴ
πασῶν εὐφωροτάτη
ἢ γλώσσα ἡ Ἑλληνικὴ
πασῶν εὐφραδεστάτη
ἢ εὐλαλὸς τῆς φύσεως
εἰκῶν καὶ ζωγραφία
ἢ γλώσσα ἢ ἐλάλησεν
ἢ τῶν Μουσῶν χορεία.
Αὕτη ἐκάλλυε ψυχὰς
ἡμέρωσε τὰ ἦθη,
κι' ἐδείξεν ἔθνος ζωφρὸν
μὲ τὰ γενναῖα στήθη . . .
Ἐνίσχυσεν, ἐνέπνευσε
φανὴν καὶ φαντασίαν . . .
κι' ἔφερε τοὺς προγόνους μας,
εἰς τὴν ἀθανασίαν . . .
Ἐν γένει δὲ, ὦ θύγατερ,
ἢ πατρικὴ μας γλώσσα
εἶναι γλώσσα οὐράνιος
εἰς τοὺς αἰῶνας ζῶσα.

Δι' ὃ καὶ εἰς τὴν κτῆσιν τῆς
μ' ἐπιμονὴν καρτέρει
τὸν θεῖον Ξενοφῶντα σου
μὰ ρίψης ἀπ' τὸ χέρι.
Συνοικισίωσόν μετ' αὐτοῦ
καὶ ὡς παλαιὸς Πλάτων,
Ἐχαιραν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ
τὸν Κομικὸν φυλάττων.
Τὸν Ξενοφῶντα ἔχε σὺ
κι' ἔξυπνη κι' εἰς τὸ στράμμα.

ΘΥΓΑΤΗΡ

— Εὐλογητὸν σου, μήτηρ μου,
εὐλογητὸν τὸ στόμα.

ΜΗΤΗΡ

— Σωκράτους θεῖου Ξενοφῶν,
ἀξίος μαθητῆς του,
μὲ γλώσσαν ἐπουράνιον
καθ' ὅλα μιμητῆς του.
Μᾶς ἄφησε τ' ἀθάνατα
ἵπομνημονεύματά του,
διακαινίσας δι' αὐτῶν
τὸ θεῖον ὄνομά του.
Σ' αὐτὸν καθένας δύναται
τὸν νοῦν του νὰ σοφίσῃ,
νὰ διδαχθῇ τὸ εἶναί του,
τὴν φύσιν νὰ γνωρίσῃ.

ΘΥΓΑΤΗΡ

— Ναι! πόσον ἀγαλλίασιν
αἰσθάνει ἡ ψυχὴ μου
καὶ πῶς ἀναζώνεται
τερόντι τὸ κορμί μου.
Εἰς τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν!...
ἀλλὰ κι' ἐγὼ, εἰπέ μου,
νὰ λάμψω εἰς τὰ χρέη μου
θ' ἀξιώθω πατέ μου;

ΜΗΤΗΡ

— Ἄ! Ναι, φίλον θυγάτριον,
ρῥῆναι μόνον νὰ δώσης

τὸν ἑαυτὸν σου εἰς αὐτὰ
ῥητῶς ν' ἀφοσιώσης...
Καὶ τότε θέλεις δυναθῆ
βίβαια νὰ γνωρίσης
τὰ ἀγαθὰ τῆς προκοπῆς
καὶ νὰ τὰ ἀποκτήσης.
Καὶ τότε τὴν διαφθορὰν
φάγουσα τοῦ αἰῶνος
θὰ προσδεύσης στὰ χεῖρά
ἐν μέσῳ τοῦ ἀγῶνος.
Δεικνύουσ' ὅτ' ἡ ἀρετὴ
ἀρμόζει ἐπὶ πλέον
εἰς τὴν ψυχὴν τῶν γυναικῶν
καὶ μάλιστα τῶν νέων.

ΘΥΓΑΤΗΡ.

— Ὁ! Ζῆθι ἐπὶ μήκιστον,
ὦ μήτηρ μου, καὶ ἔχε
χρηστὰς ἐλπίδας δι' ἐμέ...

ΜΗΤΗΡ.

— Ὁ! ἐπιμονῶς τρέχε
τὸ στάδιόν σου, θυγατερ,
καὶ τῆς διαγωγῆς σου.
Ὡς ἀκραιφνῆ ὑπογραμμὸν
κι' ἀπάσης τῆς ζωῆς σου
τὴν θεῖον καὶ σοφώτατον
ἔχε πάντα Σωκράτην.

Καθ' ἣν στιγμὴν ἐνησχολοῦντο εἰς τὰς
κατὰ Σωκράτην νοηθείας καὶ συμβουλάς
τῆς μητρὸς καταπράσιον φύλλον συκαμνίσας
ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἡμιγεωργημένου βιβλίου των.
Ἡ μήτηρ ἐνατενίσασα εἰς τὸ δένδρον λέγει
εἰς τὴν θυγατέρα τῆς :

— Βλέπεις αὐτὴν τὴν συκαμνὴν
τὴν τῆσον ἀπλουστῆτην ;
τὸ δένδρον τοῦτο, θυγατερ,
τὸ βλέπεις ; — ζωγραφίζει.
Τὸν κόσμον μᾶς ἀναπολεῖ
τὸ πᾶν μᾶς εἰκονίζει.
Μ' αὐτὰ τὰ ταρψικάρδια

κατάσκια τοῦ φύλλου
Μᾶς φέρει εἰς τὴν μνήμην μας
τὰ τῶν ἀνθρώπων φύλα...
Καθὲν φυτρώνει... ἔρχεται.
αὐξάνει μεγαλαίνει
Πλὴν μὲ καιρὸν μαραίνεται...
σῆπεται, ἀποθαίνει...
Τελευτοτρόπως κι' οἱ θνητοί,
καθεὶς ἀνθεῖ κι' αὐξάνει.
Πλὴν ἔξαρνα τὰ κῆθος του...
μαραίνεται... τὸ χάνει...
Καὶ αἱ γλυκεῖαι ἡδοναὶ
δοκιμῆς μᾶς συνοδεύουν.
Ἡ δύναμις καὶ ἡ χαρὰ
τὰ κάλλη ἃ τοξεύουν
θέλουν χαθῆ ὡς ὄνειρος,
ἢ ὡς ἀχνὸς ἢ πάχνη
καὶ θλιθερὰ ἀνάμνησις
μᾶς μένει ὡς ἀράχνη
Περὶ καὶ τρέχει ὁ καιρὸς
κι' ἡ ὑστερὴν μας ὥρα
Ἐπέρασε... τετέλεστα
ἔως νὰ εἴπῃς τώρα.
Τριάντα καλοκαίρια
ὡς τώρα παρατμένα
ἔχω φίλον θυγάτριον
εἰς ταῦτα ἔν πρός θεα,
ἐνὸσω ἤδη προχωρῶ
πάντα ἔς τὴν ἡλικίαν
αἰσθάνομαι τὴν ἔλλειψιν
πῶχομαι στὴν παιδείαν.
Καὶ εἰς τοσοῦτον εὐφυῆς
καὶ ζωογόνον κλῆμα
Δὲν βλέπω εἰς τὴν πρόσθεν
οὐδὲ μικρὸν τι βῆμα.
Μόνον ἡ πολυτέλεια
ὑπάρχει τιμωμένη
ἢ δὲ παιδεία πάντοτε
ἐν μέρει ἀφαιμένη.
Καὶ μάλιστα ἀπὸ τινὰς
ἐχούσας καὶ τοὺς τρόπους
διαφερούσας δὲ μηδὲν
ἀπὸ λοιποὺς ἀνθρώπους.
Ἀναθραμμένα τρυφηλῶς
εἰς ὑψηλὰς οἰκίας
εἰς κήπους, εἰς ἀνάπαυσιν

κι' εἰς ἡδονὰς παντοίας
Νομίζομεν ὅτι σ' αὐτὰ
δὴλ ἢ εὐτυχία
συνίσταται ἡ γῆινος
ζωτικὴ εὐδαιμονία.
Ἀλλὰ, φίλον θυγάτριον,
τῶντι τί ἀπάτη !
— Αἰωνία σοῦ ἡ μνήμη
Ξενοφῶντος καὶ Σωκράτη!
Πλούτη καὶ θόρυβος, κόρη μου,
εἶναι σκιά καὶ πλάνη,
Μόν' ἡ παιδεία δύναται
μόνη νὰ μᾶς εὐφράνῃ.
Ναι, μόνη αὐτὴ δύναται
νὰ μᾶς ἀθανάτισῃ,
καὶ ὅταν ἀποθάνωμεν
τὸ κλέος μας ν' ἀφήσῃ
εἰς γενεὰς τῶν γενεῶν
κι' αἰῶνας τῶν αἰῶνων
ἵπὸ χαίτην νὰ ὑμνώμεθα
συχνὰ τῶν ἀπογόνων.

ΘΥΓΑΤΗΡ

— Ἀλλὰ γνωρίζεις, μήτηρ μου,
αὐτὸ τῆς παιδείας κτήμα
πῶς δυσκολοαπόκτητον
ὑπάρχει ὄντως κτῆμα

ΜΗΤΗΡ.

— Τὰ πάντα εἰς τὸ χέρι μᾶς
κρέμονται κι' ἐνθυμίσει
Τί εἶδομεν στὸν Πρόδικον,
κόρη μου ἐνθυμήσου.
» Ἄν θέλῃς, ὦ παιδάκι μου,
κὴ γῆ νὰ σοῦ γεννήσῃ
» σισάρι ἢ κριθάριον
ἢ καὶ νὰ σε πλουτίσῃ ;
» Στῆς γῆς τὴν καλλιεργεῖαν
» νὰ ἀσχολῆσαι πρέπει
» κι' εἰς ὅτι ἄλλο τὸν σκοπὸν
» τοῦτον σου ἀποβλέπει
» Ἄν θέλῃς τὰ βουκλήματα
νὰ γέμουν στὴν αὐλὴν σου
» Πρέπει εἰς ταῦτα νὰ δοθῆς

αμ' ὄλην τὴν προσοχὴν σου
αἶν θέλῃς τῶρα νὰ φανῆς
ἰς τὸν κόσμον προκομμένη
»Καὶ τ' ὄνομά σου πανταχοῦ
ἀθάνατον νὰ μένη,
»Πρέπει νὰ καταγίνῃσαι
εἰς τὴν σπουδὴ ἑπάνω».

Τί κλαίεις; φίλη θύγατερ ;
καλῶς καταλαμβάνω
Πάσχεις καθὼς ποτ' ἔπαθε
τοὺς παλαιούς αἰῶνας
ὁ Θουκυδίδης ὁ μικρὸς
ὅταν εἰς τοὺς ἀγῶνας
ἔβλεπε τὸν Ἡρόδοτον
ὅτι εὐδοκίμουσεν
ὅτε τὴν ἱστορίαν του
ἐν μέσῳ ἱστοροῦσε
σοὶ προφητεύω τὸ λοιπὸν
τύχην ναὶ μακαρίαν
Κι' ἀθάνατον τὸ ὄνομα
μέσα στὴν ἱστορίαν . . .
Πλὴν ὦ φίλον θυγάτριον
ὃ ἥλιος ἀρχίζει
Μετὰς λαμπρὰς ἀκτῖνας του
τὸν κόσμον νὰ φωτίζῃ
ἔπαρε τὸ βιβλίον σου
καὶ δεῦρο ἄς προβῶμεν
ἐλπίζω δὲ περὶ αὐτῶν
πάλιν νὰ συσκιφθῶμεν.

Ἐγγραφον ἐν Κ* Σμύρνης τῇ 10 ἰουν. 1877.

ΣΟΦΙΑ ΛΑΜΠΙΣΗ. ΙΑΤΡΟΥ.